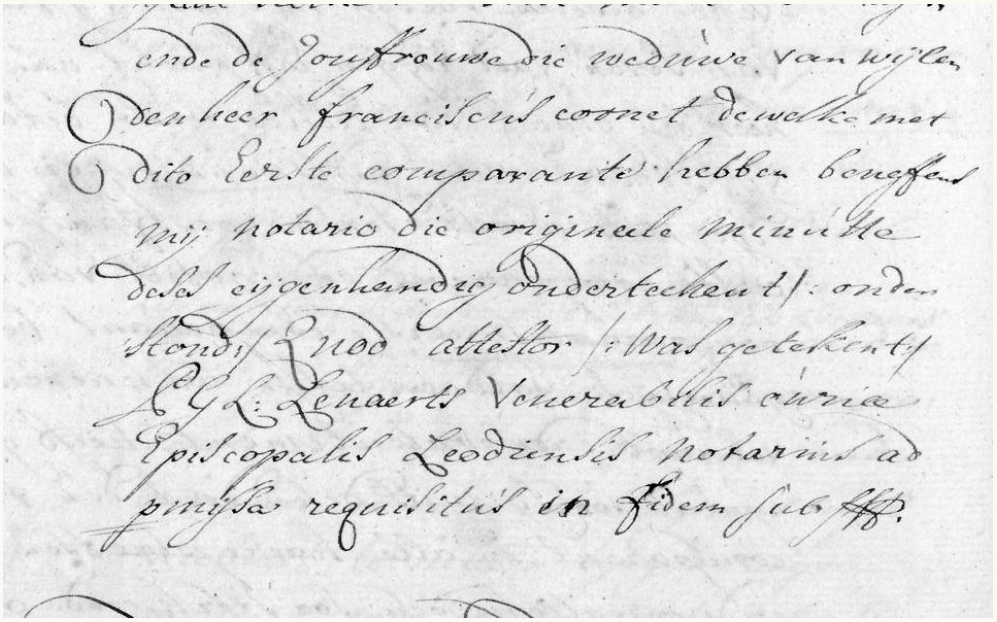
De Luikse notaris van Elisabeth Housmans

Een verkoop van 5 november 1750, overgeschreven in Elsloo op 29 maart 1757

In een register van de schepenbank van Elsloo staat een afschrift van een Luikse verkoopakte. De notaris noemt Luik als zijn standplaats. Bij zijn naam aan het slot staat zijn ambt aan het bisschoppelijk hof. Daarmee is er een tweede archief in Luik waar we naar hem kunnen zoeken.


ende de Jouffrouwe die wedwe van wijlen
den heer franciscus comet dewelke met
dito Eerste comparante hebben bewaeft
mij notario die originele minutte
desen eijgenhandig onderteeckent t/: onden
stondt/ Anno attestor: Was geteekent/
P.G.L: Lenaerts Venerabilis curiae
Episcopalis Leodiensis notarius ad
premissa requisitus in fidem subscripsi.

Historisch Centrum Limburg te Maastricht, Vrije Rijksheerlijkheid Elsloo, toegang 01.177, inv.nr. 66, beeld 106. Uitsnede van de slotregel op het linkerblad.

Hoe het ambt in de akte staat

Na de woorden « was getekent » volgen de initialen en de familienaam. In de Latijnse formule lees ik, met genormaliseerde spelling, « venerabilis curiae episcopalis Leodiensis notarius »: notaris van het eerwaarde bisschoppelijk hof van Luik. In dit afschrift staan zijn voornamen alleen als initialen. De schrijver van het Elslose register geeft weer hoe de minuut was ondertekend.

Waarom dit voor 1754 telt

Marcel Hendrickx vermeldt P.G.L. Lenaerts als notaris van het Luikse testament van Elisabeth Housmans, weduwe van Andreas Coenen van Elen, op 18 juli 1754. Initialen, familienaam en stad komen overeen. Het familiearchief kende al een aktevermelding uit 1752. Het nieuwe gegeven uit het handschrift is Lenaerts' hoedanigheid aan de bisschoppelijke rechtbank.

Beeld 106 · slot van het afschrift

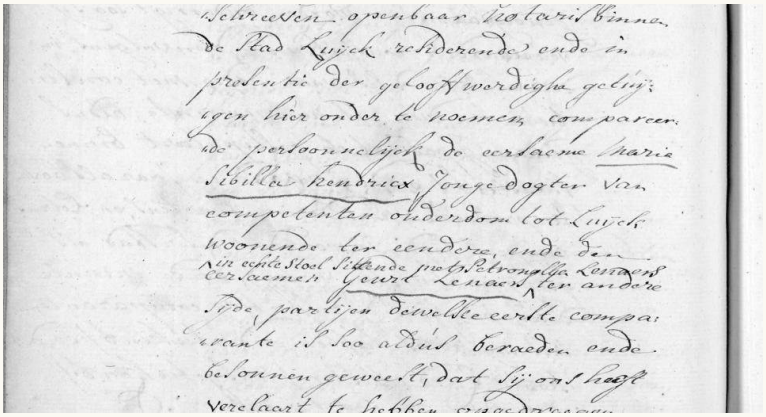
Marcel Hendrickx · De Maaseikenaar 1995/4, gedrukte p. 203

Familiearchief · eerdere onderzoeksstand over Lenaerts en de akte uit 1752

Van een huis in Luik naar het register van Elsloo

Eén verkoop, twee data en twee plaatsen

Op 5 november 1750 verkocht Maria Sibilla Hendrix, een meerderjarige ongehuwde vrouw uit Luik, drie stukken land in Elsloo aan Geurt Lenaerts, echtgenoot van Petronella Lenaerts. De naam van de koper staat ook als Geurt Lenaers in de bewerking van Kenneth Booten. De overeenkomst tussen de achternamen van koper en notaris bewijst geen familieband.



Beeld 105, linkerblad. Bovenaan is te lezen dat de notaris in Luik resideert. Dan volgen de verkoopster, de koper en zijn echtgenote.

De notaris ontving de partijen in het huis van de weduwe van Franciscus Cornet, in de parochie Saint-Pholien te Luik. Bij de getuigen staan Godefridus Cornet, kanunnik van Saint-Martin, en de weduwe Cornet. Deze parochie hoort bij de verkoop van 1750. De parochie of het huis waar Elisabeth in 1754 testeerde, blijft onbekend.

Op 29 maart 1757 verscheen Geurt voor de Elslose schepenen met de notariële akte. Hij verzocht om inschrijving, waarna de tekst van 1750 werd overgeschreven. Het zeventiende- en achttiende-eeuwse woord gichtregister duidt hier het register aan waarin overdrachten werden vastgelegd. Het afschrift laat zien hoe een Luikse akte over land elders bewaard kon blijven.

De verkoop betreft grond van andere personen. Ik vond hierin geen verwijzing naar Elisabeth, Andreas Coenen, Harlindis Benaers of Petrus van den Bergh.

Beeld 104 · aanhef Elslose registratie, onderaan rechts

Beeld 105 · verzoek en begin van de ingeschreven verkoopakte

Kenneth Booten · Elsloo, schepenbank gichten 1752–1770, p. 47–48

De registers van de Luikse Officialité

Rijksarchief Luik · toegang T10/7 · gecontroleerd in de inventaris

Nr. 132 · toelatingen van notarissen, advocaten en procureurs

Dit register beslaat 1715–1769. Een inschrijving van Lenaerts vóór november 1750 kan zijn volledige voornamen en het jaar van zijn toelating opleveren. Nr. 136 bevat daarnaast lijsten van notarissen tot 1741. Voor deze inventaris biedt AGATHA geen gedigitaliseerde stukken. Zijn persoonlijke inschrijving is nog niet gelezen.

Nr. 130 · mogelijke latere goedkeuring

De reeks testamentgoedkeuringen heeft een hiaat. Nr. 129 eindigt in 1704 en nr. 130 begint in 1758 en loopt tot 1785. Voor een goedkeuring in 1754 is in deze reeks geen register beschreven. Als Elisabeths testament vanaf 1758 voor goedkeuring werd aangeboden, blijft nr. 130 een mogelijkheid. Een datum van goedkeuring of overlijden van de testatrice is nog niet vastgesteld.

Zoeken op de nalatenschap

Nr. 140 is de procesindex over 1733–1775. Deze ingang is relevant als er een geschil is geweest. In de afzonderlijk gepubliceerde inventaris van procesdossiers, eerste reeks (T45), vond ik op Housman, Houseman, Huysman, Coenen en Denckens geen vermelding van haar nalatenschap. De weduwe van Servais Colen in dossier 652 procedeerde in 1742 over grond te Montenaken. De beschrijving verbindt haar niet met de testatrice.

De twee kandidaten voor Petrus uit Maaseik

De Elslose verkoop noemt de dopeling van 1 januari 1693 niet. Zowel Peter × Anna Wolters in Kessel bij Goch en later op De Roepaan als Petrus × Petronella Severijns in Elen blijft KANDIDAAT. Op 27 september 1747 staat in Elen een Petrus zonder genoemde ouders of echtgenote. De volledige tekst van Elisabeths testament, of een afschrift met herkenbare familieleden en hun levensstatus, ontbreekt nog. De verzameling Hendrickx in Hasselt blijft de rechtstreeks aan haar testament verbonden zoekingang.

AGATHA · Officialité de Liège, T10/7

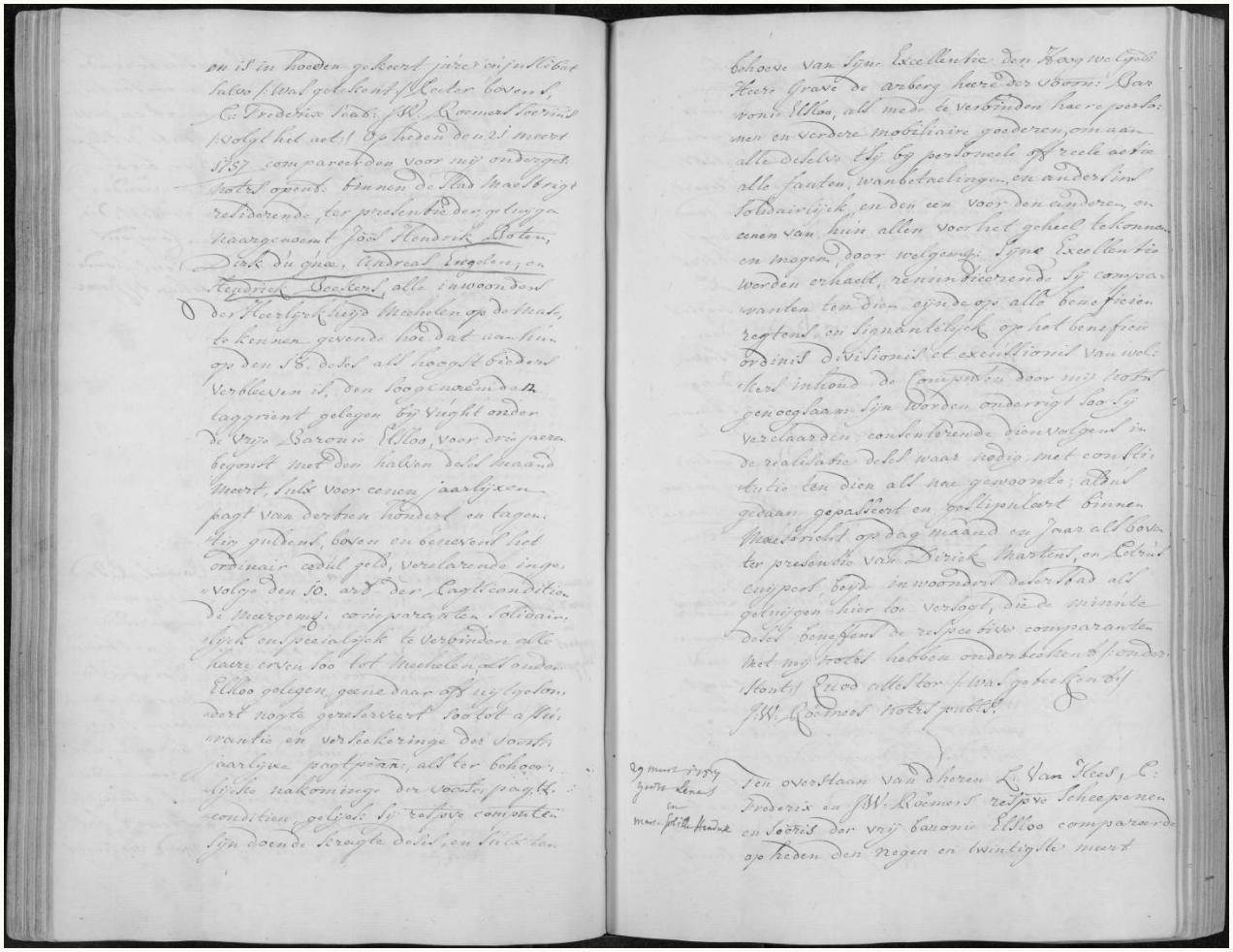
Gedrukte inventaris · testamentgoedkeuringen, p. 23, en toelatingen, p. 24

Procesdossiers · eerste reeks, T45, nr. 652

Rijksarchief Hasselt · verzameling Marcel Hendrickx, toegang 784

Dossier · originele Elense inschrijvingen van 1725 en 1747

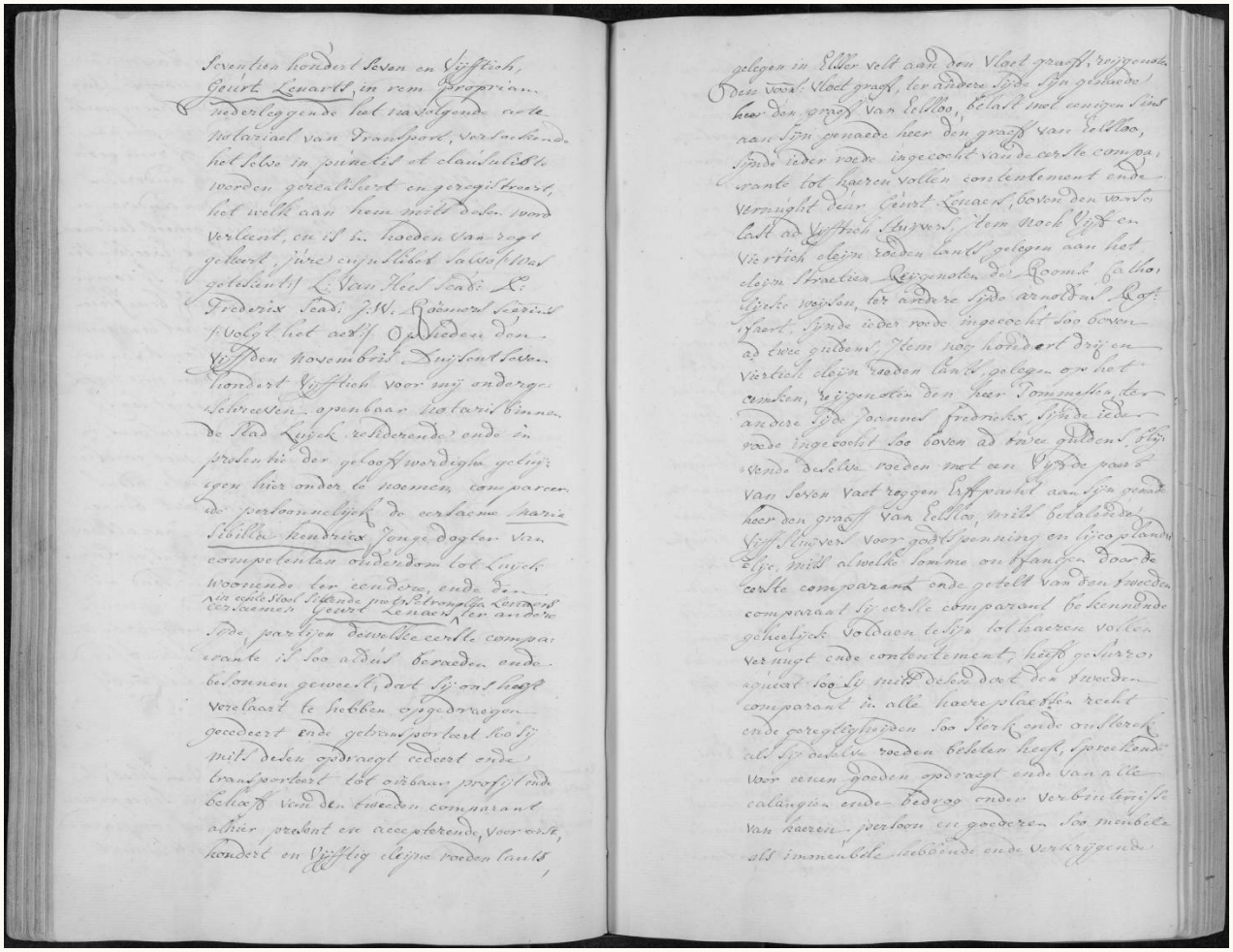
Elsloos gichtregister · beeld 104



Rechterblad onderaan. In de marge staan de datum en de partijen. Hier begint de inschrijving van 29 maart 1757.

Historisch Centrum Limburg · 01.177, inv.nr. 66 · open beeld 104 op volledige grootte

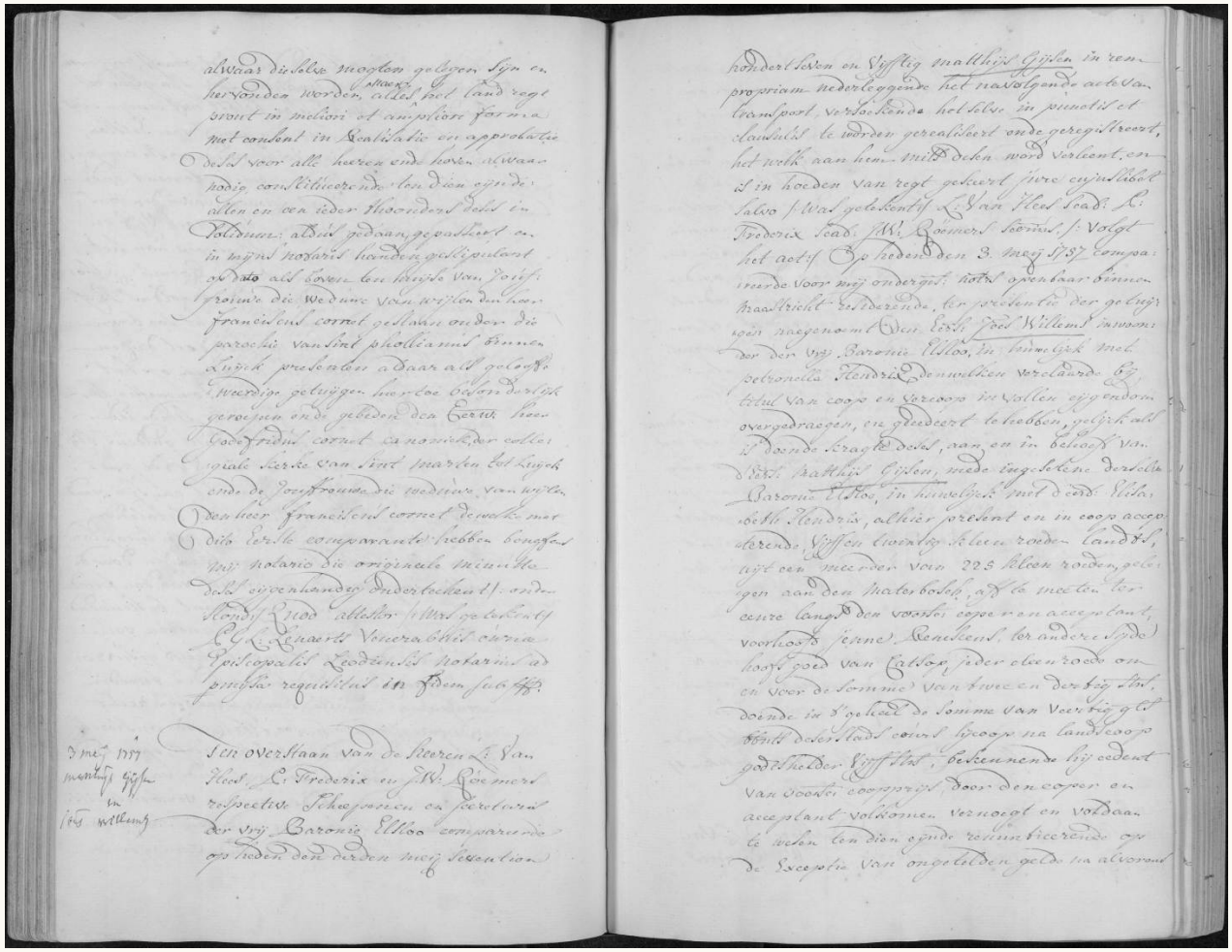
Elsloos gichtregister · beeld 105



Linkerblad bovenaan. Op het verzoek van Geurt volgt de akte van 5 november 1750. De tekst loopt door op het rechterblad.

Historisch Centrum Limburg · 01.177, inv.nr. 66 · open beeld 105 op volledige grootte

Elsloos gichtregister · beeld 106



Linkerblad. Plaats, getuigen en notariële slotformule sluiten de verkoop af. De volgende inschrijving begint op 3 mei 1757.

Historisch Centrum Limburg · 01.177, inv.nr. 66 · open beeld 106 op volledige grootte